

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), a na prijedlog Ministarstva za privredu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 97. sjednici, održanoj 01.06. godine, donosi

ZAKLJUČAK
o usvajanju Bilansa energetske potrebe
Zeničko - dobojskog kantona za 2017. godinu

I

Usvaja se Bilans energetske potrebe Zeničko - dobojskog kantona za 2017. godinu.

II

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/17.
Datum, 01.06.2017. godine
Zenica

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:
1x Ministarstvo za privredu
1x a/a

**BILANS
ENERGETSKIH POTREBA
ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA
ZA 2017. GODINU**

Zenica, april, 2017. godine

UVOD

Energetska politika Bosne i Hercegovine se usvaja na entitetskom nivou, odnosno, Federalnom nivou i nadležnost je Federacije Bosne i Hercegovine.

Cilj ovog dokumenta jeste prikazati neophodne elemente i pokazatelje Bilansa energetske potrebe Kantona za 2017. godinu (u daljem tekstu: Bilans), uključujući energetske pokazatelje ostvarenja Bilansa u prethodnoj, 2016. godini.

Osnovu za izradu Bilansa čine Bilans energetske potrebe Federacije Bosne i Hercegovine za 2017. godinu, zatim, kvalitativni i kvantitativni energetske pokazatelji, a predstavljaju sintezu podataka dobivenih od energetske, industrijske i drugih subjekata, rudnika uglja, carinskih organa, uvoznika naftnih derivata, te učinjenih analiza i procjena.

Bilans obuhvata osnovne vrste energije i energenata, i to:

- električna energija,
- ugalj,
- naftni derivati i
- prirodni gas.

Ostali konvencionalni izvori energije, kao i energija iz obnovljivih izvora, izuzimajući hidroenergiju, još uvijek nisu dovoljno istraženi i nisu posebno analizirani.

Ovakav Bilans je parcijalna energetska analitika koja još uvijek ne prati u cjelosti energetske tokove (primarna energija, energetske transformacije i finalna energetska potrošnja), te zato ovi podaci služe samo za praćenje rada energetske privredne subjekata (rudnici uglja, elektroprivredna preduzeća) i snabdjevača uvoznim energentima (naftni derivati i prirodni gas).

Proizvodnja

U energetske bilansu Zeničko-dobojskog kantona proizvodnja se prvenstveno odnosi na domaći energetske resurs – ugalj .

Od deset rudnika uglja (mrki i lignit) u Federaciji Bosne i Hercegovine, tri rudnika mrkog uglja su na području Zeničko-dobojskog kantona, a to su RMU “Kakanj”d.o.o. Kakanj, RMU “Zenica”d.o.o. Zenica i RMU “Breza”d.o.o Breza.

Na području Zeničko-dobojskog kantona dodjeljeno je više koncesija za izgradnju mini hidroelektrana (MHE). Pošto su pribavili saglasnosti i sva odobrenja u funkciji su sljedeće MHE: u Gradu Zenica na rijeci Bistričak MHE “Bistričak”, instalisane snage 810 kW, na magistralnom cjevovodu gradskog vodovoda MHE “Čajdraš” kod Zenice, instalisane snage 458 kW, u Općini Zavidovići na rijeci Gostović su tri mini hidroelektrane i to MHE“ Čardak” instalisane snage 945 kW, MHE “Rujevica-ušće” instalisane snage 714 kW i MHE “Botašnica ušće” instalisane snage 921 kW. Na području Općine Vareš, na rijeci Stavnja, u funkciji je MHE “Vareš”, instalisane snage 980 kW.

U elektroenergetskom sistemu su i vjetroelektrana “SUŠA KOMMERCE” d.o.o. Visoko, instalisane snage 350 kW, te fotonaponska elektrana “IVEX” d.o.o. Usora, instalisane snage 150 kW.

Jedna od dvije termoelektrane u Federaciji Bosne i Hercegovine instalisana je na području Kantona, u Kaknju, gdje se, pored električne energije, proizvodi i toplotna energija i tehnološka para.

Pored toga, “Natron Hayat”d.o.o. Maglaj vrši proizvodnju električne energije za vlastite potrebe u okviru vlastitih proizvodnih kapaciteta.

Uvoz

U energetske bilansu Zeničko-dobojskog kantona uvozom su obezbjeđeni prirodni gas i derivati nafte.

Potrošnja

Ugalj se najvećim dijelom transformira u električnu energiju, a pored toga u toplotnu energiju, te za potrebe industrije i široke potrošnje.

Električna energija se isporučuje distributivnim preduzećima, te direktnim potrošačima.

Derivati nafte isporučuju se rudnicima, termoelektrom, industrijskim postrojenjima i distributerima.

Prirodni gas se isporučuje distributeru u Zeničko-dobojskom kantonu, to je "Visokogas"d.d. Visoko, te potrošačima direktno priključenim na gasovod, a na području Zeničko-dobojskog kantona su "Arcelor Mittal"d.d. Zenica, "IGM"d.d. Visoko, Tvornica cementa "Kakanj"d.d. Kakanj i "CIMOS"d.d. Zenica.

U toku 2009. godine usvojen je dokument "Strateški plan i program razvoja energetske sektora Federacije BiH".

Ovim dokumentom su identificirana i analizirana aktuelna pitanja i promjene koje mogu uticati na energetske potrebe i potrošnju energije u okruženju i Svijetu, kao i mogućnost povratnog uticaja tih promjena na energetske sektor Bosne i Hercegovine i FBiH.

1. ELEKTRIČNA ENERGIJA

1.1. Pokazatelji za 2016. godinu i plan za 2017. godinu

U tabelama 1.1. i 1.2. dat je pregled planiranih i ostvarenih količina električne energije, odnosno, potrošnja u Kantonu u 2016. godini i plan potreba za 2017. godinu, kao i proizvodnja u termoelektranama ZD TE "Kakanj" d.o.o. Kakanj i "Natron-Hayat" d.o.o. Maglaj;

Tabela 1.1. Realizacija i plan proizvodnje i potrošnje električne energije

Električna energija	Plan 2016. [MWh]	Realizacija 2016. [MWh]	Real. '16. Plan '16. [%]	Plan 2017. [MWh]	Plan '17. Real. '16. [%]
Proizvodnja	2.334.170,00	2.219.420,00	95,08	2.718.670,00	122,49
Potrošnja	758.629,08	736.544,69	97,08	747.101,76	101,43

Izvor: JP „Elektroprivreda BiH” d.d. „Elektrodistribucija Zenica” Zenica

1.2. Realizacija planiranog u 2016. godini

Elektro-energetski sistem je na području Zeničko - dobojskog kantona u 2016. godini funkcionisao stabilno, kako u oblasti proizvodnje, tako i u oblasti prijenosa i distribucije električne energije. Zahvaljujući tome omogućeno je kontinuirano snabdjevanje električnom energijom.

Tehničko-tehnološki uslovi za dalji rast proizvodnje objektivno postoje, ali u najvećoj mjeri zavise o mogućnostima isporuke i potreba (potrošnje) električne energije.

Snabdjevenost tržišta, odnosno, potrošača električnom energijom, tokom cijele prethodne godine bila je zadovoljavajuća i u skladu sa potrebama.

1.3. Plan potreba u 2017. godini

Na području Zeničko-dobojskog kantona, u 2017. godini, planirano je predati potrošačima količine električne energije u iznosu 747.101,76 [MWh].

Prilikom izrade Bilansa za 2017. godinu u Federaciji Bosne i Hercegovine osnovno polazište predstavlja zadovoljenje očekivane potrošnje električne energije na području Federacije, a time i na području Zeničko-dobojskog kantona. Planiranim sanacionim i rehabilitacionim radovima proizvodnih kapaciteta u prethodnim godinama obezbjeđeni su uslovi da se, u okviru realnih mogućnosti, planira na optimalan način rad elektro-energetskog sektora.

Vlada Federacija Bosne i Hercegovine je, u cilju dugoročnog osiguranja električne energije u Federaciji, donijela Odluku kojom se utvrđuje javni interes za izgradnju šest termoelektrana, 16 hidroelektrana i šest vjetroelektrana.

Riječ je o termoelektranama: Tuzla, blok 7 /450 MW/, TE Bugojno 300 MW.

Na području Zeničko-dobojskog kantona planirano je KAKANJ /blok 8/ 300 MW; Kakanj /kombi ciklus/ 100 MW .

Kad su hidroelektrane u pitanju, to su: Ustikolina, Unac (Rmanj Manastir), Vrilo, Kablić, Vrhpolje, Glavatičevo, Bjelimići, Čaplje, Han Skela, Vinac, Babino Selo, Ugar Ušće, Vrletna Kosa, Ivik i PHE Bjelimići.

Na području Zeničko-dobojskog kantona planirano je HE Kruševo sa HE Zeleni vir u Olovu (instalirane snage (9,75+2,13) MW), i HE Vranduk i HE Janjići u Zenici (instalirane snage 19,63 MW + 13,30 MW) I Gostović kod Zavidovića.

Evropska investicijska banka (EIB) odobrila je kredit JP Elektroprivreda BiH u iznosu 37,5 miliona eura za realizaciju projekta izgradnje Hidroelektrane "Vranduk".

HE "Vranduk" je planirana kao protočno postrojenje derivacionog tipa sa više objekata koji će funkcionalno predstavljati jednu cjelinu. Ukupna snaga HE "Vranduk" iznosiće 19,63 MW dok je predviđena godišnja proizvodnja 96,38 GWh.

Izgradnja HE „Janjići“- protočne pribranske elektrane, instalirane snage 13,3 MW i godišnje proizvodnje 68 GWh, planirana je na rijeci Bosni, na području Zenice. Investicija izgradnje HE „Janjići“ je vrijedna 68,5 miliona KM, a bit će finansirana iz kredita i sredstava JP Elektroprivreda BiH.

Tabela 1.2. Realizirana i planirana proizvodnja u 2016. godini i planirana proizvodnja u 2017. godini

		PLAN 2016.godina [MWh]	REALIZACIJA 2016. godina [MWh]	Plan '16. Real. 16. [%]	PLAN 2017.godin [MWh]	Plan'17. Plan.'16. [%]
PROIZVODNJA	TE „KAKANJ“ Kakanj	2.146.900,0	2.093.800,0	97,53	2.562.400,0	119,35
	TE „NATRON HAYAT“ Maglaj	187.270,0	125.620,00	149,0	156.270,0	83,00
	UKUPNO	2.334.170,0	2.219.420,0	105,17	2.718.670,0	116,47

Napomena: Prikazane vrijednosti u tabeli što se odnose na proizvodnju električne energije u TE "Kakanj" i TE "Natron-Hayat" podrazumjevaju energiju što je Podružnica "Elektro distribucija Zenica" preuzima i distribuira;

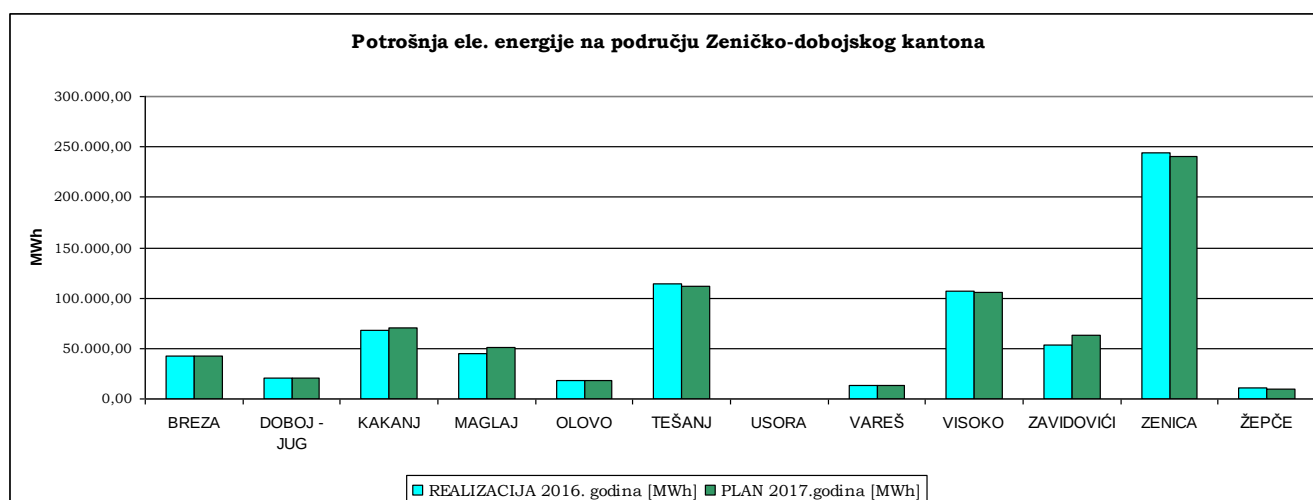
Tabela 1.3. Realizirana i planirana potrošnja u 2016. godini i planirana potrošnja u 2017. godini

			PLAN 2016.godina [MWh]	REALIZACIJA 2016. godina [MWh]	<u>Realiz. ´16.</u> <u>Plan ´16.</u>	PLAN 2017.godina [MWh]	<u>Plan´17.</u> <u>Real.´16.</u> [%]
potrošnja	OPĆINE KANTONA	BREZA	44.111,71	42.178,87	0,956	43.035,31	1,020
		DOBOJ - JUG	20.713,43	20.885,21	1,008	20.611,73	0,987
		KAKANJ	68.823,98	67.623,44	0,983	70.002,57	1,035
		MAGLAJ	50.949,15	45.295,53	0,889	50.760,65	1,210
		OLOVO	18.289,55	18.672,04	1,021	18.438,42	0,987
		TEŠANJ	112.833,64	114.085,70	1,011	112.111,62	0,983
		USORA					
		VAREŠ	13.187,96	12.961,70	0,983	13.639,01	1,052
		VISOKO	107.022,60	107.135,24	1,001	105.441,31	0,984
		ZAVIDOVIĆI	62.706,24	53.348,53	0,851	63.040,04	1,182
		ZENICA	250.227,20	243.698,71	0,974	240.492,01	0,987
		ŽEPČE	9.763,62	10.659,72	1,092	9.529,09	0,894
UKUPNO:			758.629,08	736.544,69	0,970	747.101,76	1,014

Izvor: "Elektroprivreda BiH" d.d. „Elektrodistribucija Zenica“ Zenica, TE „Kakanj“ I TE „Natron Hayat“

Napomena 1: U stavci „industrija“ sadržana je potrošnja svih kategorija osim kategorije „domaćinstva“.

Napomena 2: Općina Usora pripada Elektroprivredi HZ HB

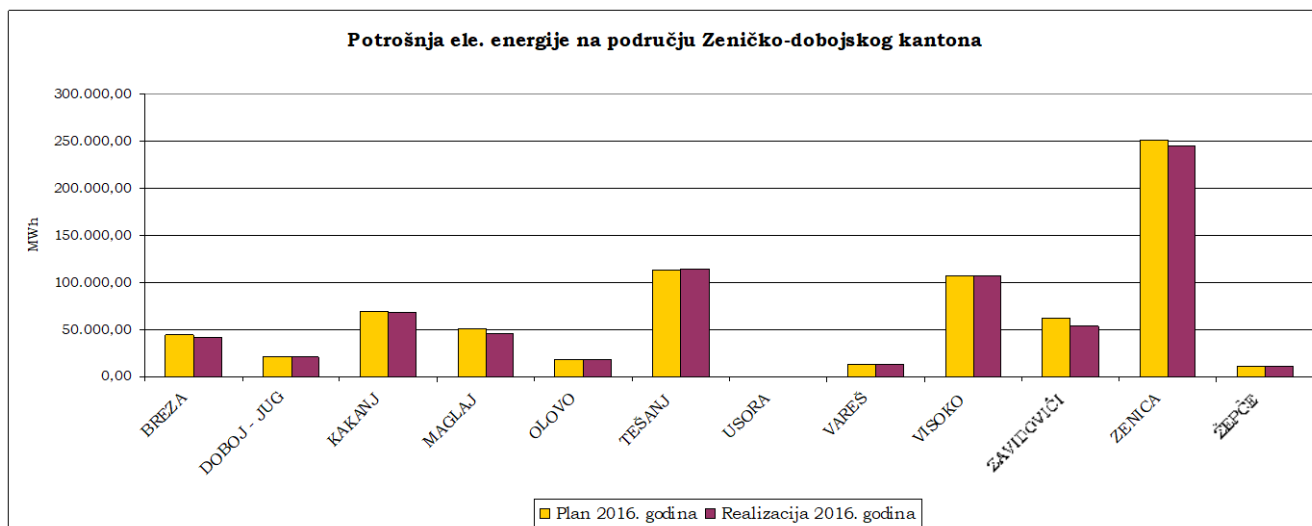

Tabela 1.3. Realizirana i planirana potrošnja u 2016. godini i planirana potrošnja u 2017. godini

	PLAN 2016.godina [MWh]	REALIZACIJA 2016. godina [MWh]	Realiz. '16. Plan '16. [%]	PLAN 2017.godina [MWh]	Plan '17. Real. '16. [%]
INDUSTRIJA	369.634,48	352.661,83	0,954	355.556,00	100,8
DOMAĆINSTVA	388.994,59	383.900,86	0,987	391.545,77	102,0
UKUPNO:	758.629,08	736.562,69	0,971	747.101,76	101,4

Izvor: "Elektroprivreda BiH" d.d. „Elektrodistribucija Zenica“ Zenica, TE „Kakanj“ I TE „Natron Hayat“

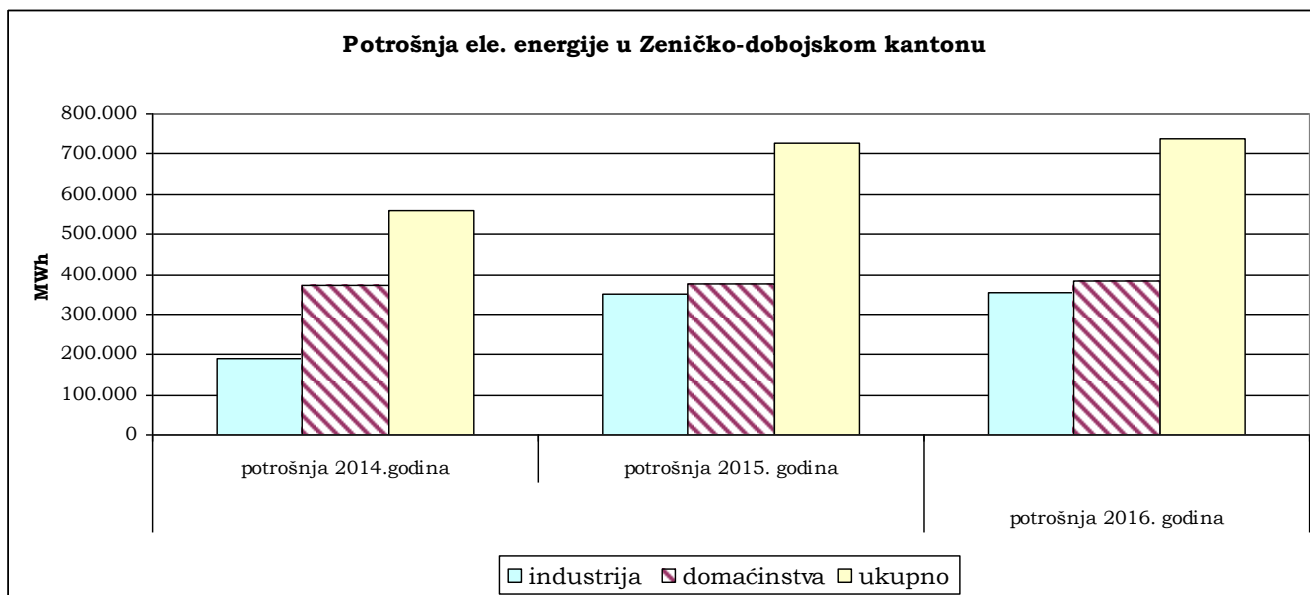
Napomena 1: U stavci „industrija“ sadržana je potrošnja svih kategorija osim kategorije „domaćinstva“.

Tabela:1.4. Upoređivanje potrošnje električne energije

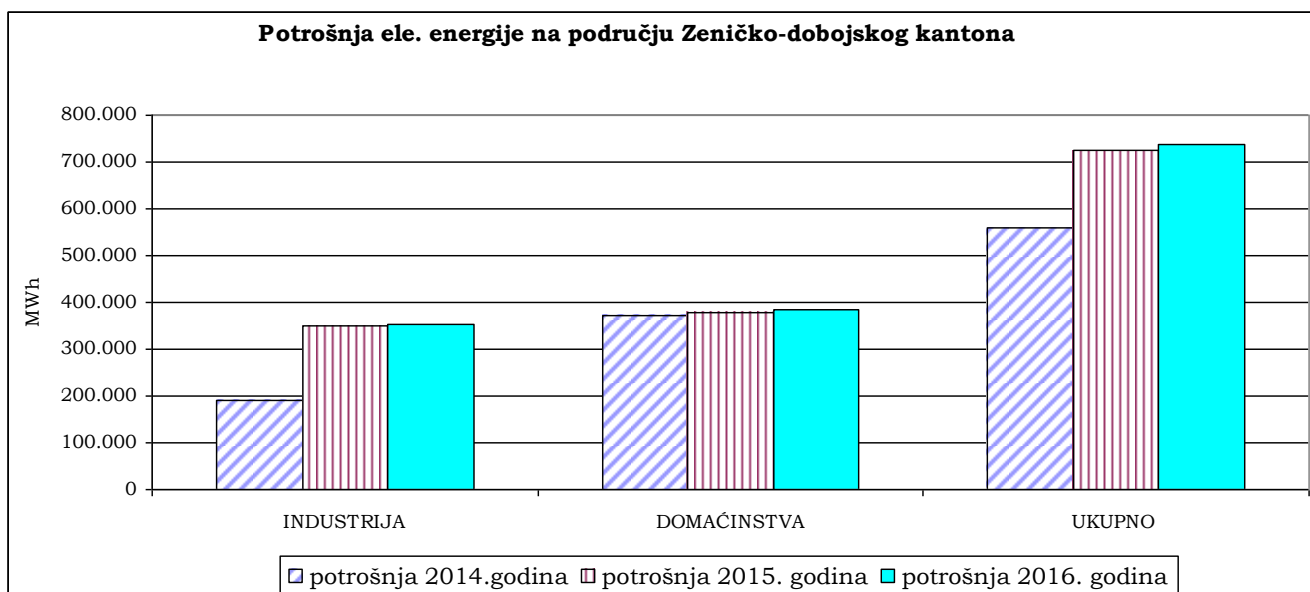
sektor	potrošnja 2014. godina	potrošnja 2015. godina	potrošnja 2016. godina	Potroš. 2016.god. Potroš. 2015.god. [%]
INDUSTRIJA	189.415	349.308,81	352.661,83	100,9
DOMAĆINSTVA	370.850	376.636,70	383.900,86	102,0
UKUPNO	560.265	725.945,51	736.562,69	101,4

Napomena: Vrijednosti su izražene u [MWh]

Dijagram 1. Potrošnja ele. energije shodno vrsti potrošača

Dijagram 2. Potrošnja električne energije shodno godinama

1.4. Uslovi i mjere za realizaciju planiranog

Obzirom na provedene aktivnosti na izgradnji, sanaciji i održavanju objekata prijenosne i distributivne mreže i ostvaren visok stepen pogonske spremnosti elektrana i dalekovoda, prema Bilansu energetske potrebe Federacije Bosne i Hercegovine za 2016. godinu, nastavlja se modernizacija u daljem osposobljavanju sistema upravljanja, kao i sistema veza.

Sljedeće aktivnosti su usmjerene ka smanjenju tehničkih gubitaka vlastite potrošnje, ali i sprječavanju neovlaštene potrošnje.

U proizvodnji električne energije u Federaciji Bosne i Hercegovine elektro-privredni subjekti bi trebali koordinirano nastupati na međunarodnom tržištu električne energije i ostvarivanja povoljnijih cijena i sklapanja najpovoljnijih aranžmana kako bi se izbjegli negativni efekti po Federaciju BiH, a to bi značilo pozitivan trend i u Zeničko-dobojskom kantonu.

Posebno je izražena potreba pružanja stručne pomoći na izradi programa, odnosno, elaborata o upravljanju energijom i vršnom snagom u proizvodnom procesu.

Bosna i Hercegovina je ratificirala Ugovor o uspostavi energetske zajednice Jugoistočne Evrope 2006. godine. Svaka ugovorna strana se obavezuje da će izraditi plan implementacije Direktive 2001/77/EC Evropskog parlamenta i Vijeća o promociji električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora. Cilj ove Direktive je porast proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora na unutrašnjem tržištu.

Na području Zeničko-dobojskog kantona dodjeljene su koncesije na vodu za izgradnju mini hidroelektrana.

U sljedećoj tabeli dat je pregled.

r. br.	Naziv objekta MHE	Vodotok/ Lokalitet	Općina	Instalisana snaga (kW)	Moguća godišnja proizvod. (GWh)	Koncesionar	Status
1.	Botašnica ušće	Gostović	Zavidovići	921	3,775	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji
2.	Rujevica-ušće	Gostović	Zavidovići	714	2,602	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji.
3.	Čardak	Gostović	Zavidovići	945	4,514	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U funkciji
4.	Bistričak	Bistričak	Zenica	810	4,035	„ADRIJA-PRODUKT“ d.o.o. Zenica	U funkciji.
5.	Čajdraš	Magistralni cjevovod zeničkog vodovoda	Zenica	485	3,633	JP „Vodovod i kanalizacija“ Zenica	U funkciji.
6.	Vareš	Stavnja	Vareš	980	4,600	„EKO-ENERGY“ d.o.o. Tešanj	U funkciji.
7.	Kamenica	Gostović	Zavidovići	778	2,655	„EBH“ d.o.o. Sarajevo	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
8.	Podjezera	Jezeracka rijeka	Zenica	460+190	1,822	„ELING-INŽINJERING“ d.o.o. Teslić	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
9.	Pepelari	Pepelarska rijeka	Zenica Žepče	448	2,300	„EMY“ d.o.o. Zenica	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
10.	Žuća-rijeka	Žuća	Kakanj	502	2,102.	„GTUD DELA“ d.o.o. Kakanj	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
11.	Ušće	Mala rijeka	Kakanj	185	0,802	„GTUD DELA“ d.o.o. Kakanj	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
12.	Marušići	Marušićka rijeka	Kakanj	341	1,708	„GTUD DELA“ d.o.o. Kakanj	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
13.	Petrovići	Stupčanica	Olovo	1.555	6,65	„ENERGONOVA“ d.o.o. Sarajevo	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja
14.	Prekidna komora i Hlorna stanica	Magistralni vodovod Suha - Zavidovići	Zavidovići	52 + 54	0,670	JKP „RADNIK“ Zavidovići	U postupku pribavljanje saglasnosti i drugih odobrenja

2. UGLJ

2.1. Pokazatelji za 2015. godinu i plan za 2016. godinu

Zakon o rudarstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:26/10) i Zakon o geološkim istraživanjima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br.09/10) jednoobrazno uređuju ovu oblast na cijelom teritoriju Federacija BiH. Do tada radilo se po uredbama sa zakonskom snagom što su objavljene i stupile na snagu 1993. godine.

Rješenja iz oba zakona obezbjedila su preduslove za donošenje Kantonalnih zakona i više od 95 podzakonskih akata kojim će se zamijeniti prevaziđeni pravilnici koji su još u primjeni, a velika većina njih datira još od 1954. godine).

Novi podzakonski akti/pravilnici pripremaju se u skladu sa direktivama Evropske unije, što će, posebno za rudnike s podzemnom eksploatacijom, imati veliki značaj u povećanju stepena kolektivnih mjera zaštite na radu.

Zakon o geološkim istraživanjima Zeničko-dobojskog kantona objavljen je u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj:8/12 od 05.06.2012. godine, a Zakona o rudarstvu Zeničko-dobojskog kantona u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj:10/12 od 09.07.2012. godine.

U toku 2009. godine Vlada Federacije je donijela Odluku o prijenosu udjela Federacije Bosne i Hercegovine u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo u cjelokupnom iznosu, pa je tako sada svaki rudnik uglja na području Kantona Zavisno društvo u okviru JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, sa svim pravima i obavezama navedenog statusa.

U Tabeli 2.1. dat je pregled planiranih/ostvarenih količina uglja po rudnicima u Kantonu u 2016. godini i plan proizvodnje za 2017. godinu.

Tabela:2.1. Pregled planiranih i ostvarenih količina uglja

RUDNIK MRKOG UGLJA	2016. godina				2017. godina		Plan '17. Real. '16. [%]
	Planirana proizvodnja [t]	Realizovana proizvodnja [t]	Real. '16. Plan '16. [%]	Ostvarena Isporuka TE [t]	Planirana proizvodnja [t]	Plan isporuke TE [t]	
“KAKANJ	1.220.000	962.557,00	78,90	956.810,0	1.446.000	1.440.000	150,22
“ZENICA”	490.200	313.193,68	63,89	173.088,4	469.441	300.000	149,88
“BREZA”	550.000	541.639,00	98,47	517.150,0	560.000	540.000	103,38
UKUPNO	2.260.200	1.817.380,68	80,40	1.647.048,4	2.475.441	2.280.000	136,20

Izvor: Rudnici mrkog uglja na području Kantona

Napomena: Proizvodnja uglja je izražena u toni rovnog uglja, a isporučene količine termoelektranama su izražene u tonama komercijalnog uglja.

2.2. Realizacija planiranog u 2016. godini

U ukupnom energetske potencijalu naše zemlje uglj zauzima veoma značajan udio, u Federaciji Bosne i Hercegovine proizvodnja uglja je osnova za proizvodnju električne energije.

Eksplatacione rezerve lignita i mrkog uglja u Federaciji BiH iznose oko 1,37 milijardi tona što je nezamjenljiv energetske potencijal. Dio godišnje proizvodnje, u iznosu 82%, prodaje se JP "Elektroprivreda BiH"d.d. za potrebe termoelektrana u Tuzli i Kaknju.

Preostale količine godišnje iskopanog uglja se prodaju industriji i ostalim potrošačima u iznosu 16%, a u susjedne države izvozi se oko 2%.

Planirana proizvodnja uglja na području Kantona u 2017. godini iznosi 2.475.441 tona rovnog uglja. Realizovana proizvodnja u 2016. godini je iznosila 1.817.380,68 tona rovnog uglja, što znači da je planom za 2017. godinu planirano povećanje proizvodnje u iznosu 658.060,32 tona rovnog uglja.

Dijagram 2.2.1. Proizvodnja uglja na području Zeničko-dobojskog kantona

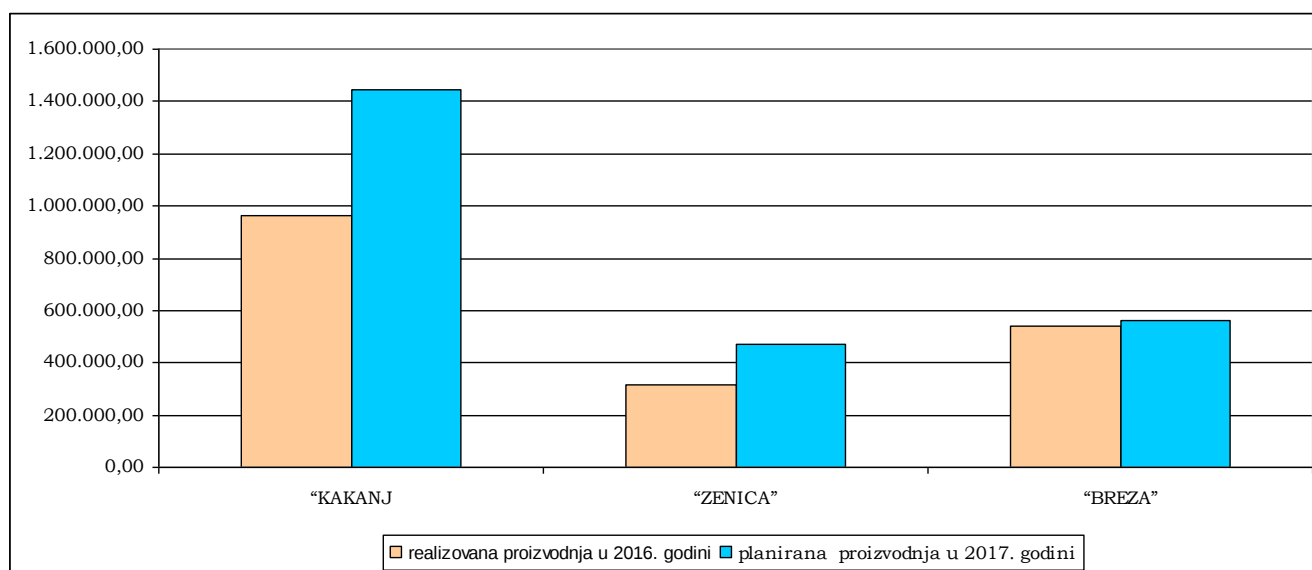
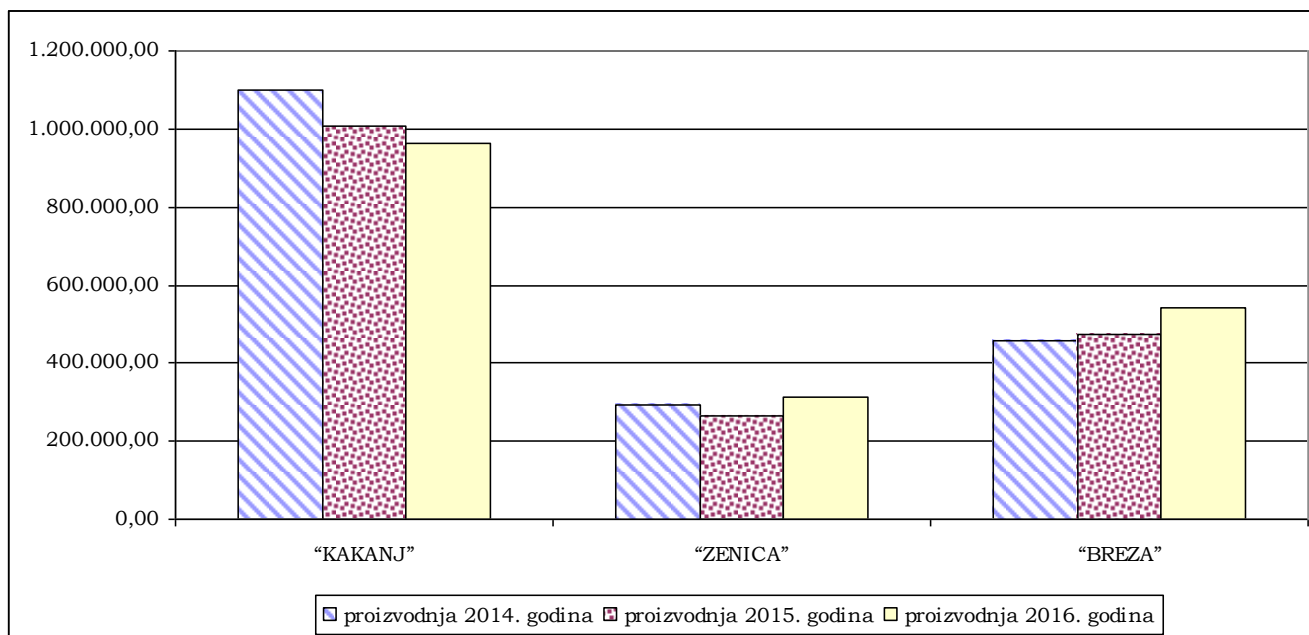

Tabela 2.2.1. Upoređivanje proizvodnje uglja

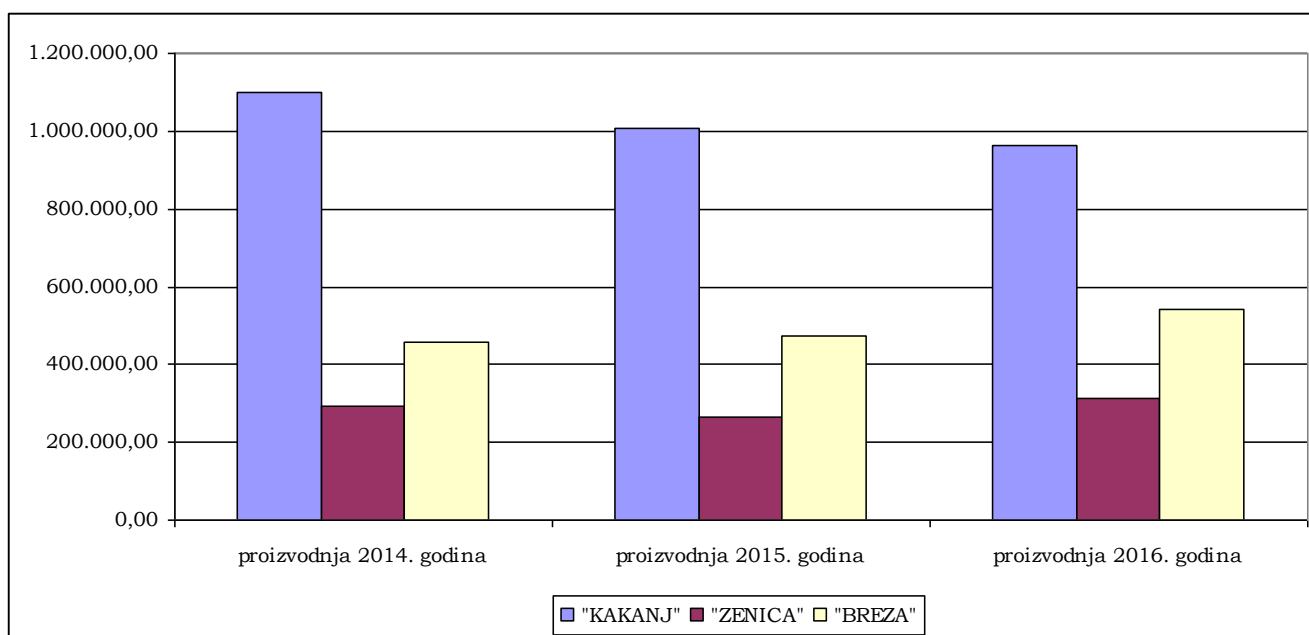
rudnik mrkog uglja	proizvodnja 2014. godina	proizvodnja 2015. godina	proizvodnja 2016. godina
"KAKANJ"	1.099.731,00	1.008.054,00	962.557,00
"ZENICA"	292.026,18	266.263,98	313.193,68
"BREZA"	455.520,00	473.126,00	541.639,00
UKUPNO	1.847.277,18	1.747.443,98	1.817.380,68

Napomena: Vrijednosti su izražene u tonama [t]

Dijagram 2.1. Produkcija uglja na području ZDK-a po rudnicima

Dijagram 2.2. Produkcija uglja na području ZDK-a po godinama

Zakon o konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine objavljen je u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:81/08 od 22.12.2008.godine.

Shodno Zakonu, finansijska konsolidacija obuhvata dug rudnika uglja u Federaciji po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti i poreza na plaću na dan 31.12.2007. godine, te obaveze rudnika uglja u Federaciji po osnovu doprinosa i poreza na plaću za 2008. godinu.

Članom 3. stav 3. Zakona navedeno je da će se način regulisanja obaveza za zdravstvo i obaveza za nezaposlene utvrditi odgovarajućim propisima kantona Federacije, odnosno da finansijska sredstva za namjene konsolidacije obaveza za zdravstveno osiguranje i obaveza za nezaposlene obezbjeđuje kanton na čijem području su locirani rudnici.

Tabela 2.2.3. pregled stanja obaveza za rudnike mrkog uglja na području Zeničko-dobojskog kantona na dan 31.12.2007. godine

Rudnik mrkog uglja	Obaveze za PIO [KM]	Obaveze za zdravstvo [KM]	Obaveze za nezaposle [KM]	Porez na plaću [KM]	Ukupno [KM]	UKUPNO OBAVEZE KANTONA [KM]
„KAKANJ“ d.o.o. Kakanj	5.828.476	7.234.712	3.221.114	3.453.304	19.737.606	10.455.826
„ZENICA“ d.o.o. Zenica	19.393.533	11.420.838	2.685.739	5.557.909	39.058.019	14.106.577
„BREZA“ d.o.o. Breza	13.239.092	7.972.723	1.422.621	1.849.179	24.483.615	9.395.344
ukupno	38.461.101	26.628.273	7.329.474	10.860.392	83.279.240	33.957.747

Tabela 2.2.4. pregled stanja obaveza za rudnike mrkog uglja na području Zeničko-dobojskog kantona na dan 31.12.2008. godine

Rudnici uglja Federacije BiH	Obaveze za PIO [KM]	Obaveze za zdravstvo [KM]	Obaveze za nezaposlene [KM]	Porez na plaću [KM]	UKUPNO [KM]	UKUPNO OBAVEZE KANTONA
"Kakanj" d.o.o. Kakanj	13.409.197,2	11.735.408	3.882.986	2.985.657,78	32.013.248,98	15.618.394
"Zenica" d.o.o. Zenica	22.572.590,3	14.280.897	3.076.909	6.274.955,75	46.205.352,05	17.357.806
"Breza" d.o.o. Breza	16.822.544,3	10.499.614	1.807.877	2.323.052,72	31.453.088,10	12.307.491
Ukupno	52.804.331,8	36.515.919	8.767.772	11.583.666,25	109.671.689,13	45.283.691

U toku 2009. godine počela je realizacija Zakona o konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji i shodno Rješenju o raspodjeli sredstava Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, tekući grantovi, počela je uplata sredstava u cjelokupnom planiranom iznosu.

Ministarstvo energije, rudarstva i industrije Federacije BiH obavjestilo nas je aktom, broj:02-02-20615/15 od 20.11.2015. godine, da je posljednjom uplatom dana 11.09.2015. godine, u potpunosti realizovalo propisanu obavezu, tačnije da je rudnicima izmiren dug za penzijsko osiguranje i porez na plaću u cjelokupnom iznosu.

U toku su aktivnosti Vlade Zeničko-dobojskog kantona u cilju izvršavanja obaveza shodno navedenom zakonu i Zaključku Skupštine Kantona 01-02-21334/16 od 28. 12.2016. godine.

2.3. Plan potreba u 2017. godini

Pored primarne obaveze - zadovoljenje potreba tržišta za ovim energentom, za 2017. godinu, kontinuirano se čine naponi u cilju kvalitetnijeg rada rudnika.

Bilansom planirane raspoložive količine uglja za 2017. godinu obezbjeđuju stabilno snabdjevanje ugljem svih planiranih potrošača u ovoj godini na području Zeničko-dobojskog kantona.

NAFTNI DERIVATI

3.1. Pokazatelji za 2016. godinu na području Federacije BiH

Bilans potreba Federacije Bosne i Hercegovine za naftnim derivatima u 2016. godini planiran je na osnovu analize realizacije energetske bilansa prethodnih godina, te analitičkog razmatranja podataka dostavljenih od strane prometnika naftnim derivatima, a sa sjedištem u Federaciji BiH.

Podaci se odnose na uvezene, odnosno, potrošene količine naftnih derivata za prvih jedanaest mjeseci prethodne godine, sa procjenom za posljednji mjesec, i procjene potreba za 2016. godinu, što podrazumjeva plan nabavke i ostvarenja dobavljača naftnih derivata.

Prema podacima kojima raspolaže Federalno Ministarstvo energije, rudarstva i industrije, na području Federacije BiH ima registrovanih 78 uvoznika nafte i naftnih derivata, a u toku 2014. godine uvezlo ih je samo 9. Na području Zeničko-dobojskog kantona najveći uvoznik i distributer nafte i naftnih derivata je "Hifa-oil"d.o.o. Tešanj.

Pored zabilježenih pozitivnih pomaka u podizanju kvaliteta naftnih derivata ipak su neophodne stalne kontrole da bi se održao rastući trend.

Potrebe Federacije BiH za naftnim derivatima u 2016. godini su bile u okviru 968.769,0 tona. Od ovog iznosa, količine koje su se uvezle iznose 741.871,0 tona, a međuentitetskom razmjenom, odnosno, nabavkom iz rafinerije Bosanski Brod obezbjeđeno je 216.888,0 tona.

Tačne podatke potreba Federacije BiH (Kantona) za naftnim derivatima u 2017. godini nismo uspjeli dobiti, i pored svih nastojanja.

Prethodnih godina naftni derivati proizvedeni u Rafineriji Brod nisu zadovoljavali uslove propisane standardima o kvalitetu naftnih derivata, te je njihova upotreba bila znatno ograničena. Međutim, pored pozitivnih pomaka koji su zabilježeni u poboljšanju kvaliteta naftnih derivata i dalje je potrebno, čestim kontrolama, održati ovaj, rastući, trend nabavke naftnih derivata porijeklom iz Rafinerije Brod.

Planirani odnos n/d (naftnih derivata) iz uvoza i n/d iz Rafinerije nafte Bosanski brod prati trend iz 2015. godine. Donošenjem Zakona o naftnim derivatima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/14) ostvarene su pretpostavke za obavezivanje prometnika n/d na detaljnije izvještavanje o prometovanju n/d da bi se, između ostalog, došlo i do tačnih podataka o ukupno nabavljenim količinama derivata proizvedenih u Rafineriji Bosanski Brod, a koje su konzumirane na području Federacije BiH.

Aktivnosti na uspostavi sistemskog rješavanja unutrašnjih rezervi n/d, tj. Dodjeljivanjem statusa „operatora rezervi naftnih derivata „ u Federaciji BiH privrednom društvu „Operator-Terminali Federacije BiH“ d.d. Sarajevo otpočele su donošenjem Zakona o naftnim derivatima („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/14) koji je na snazi od 10. 07.2014. godine, ako i uvođenjem takse po litri goriva, kako bi se osiguralo finansiranje, ove, ali i Ugovorom o energetske zajednici JIE, preuzete međunarodne obaveze. Takođe, predstoje aktivnosti na rekonstrukciji i sanaciji terminalnih prostora.

Instrumentom propisivanja obaveznih rezervi naftnih derivata utvrditi će se lista najvećih uvoznika po podacima iz prethodne godine koji se obavezuju da u svojim ili zakupljenim rezervoarima na teritoriji Federacije BiH drže minimalne rezerve naftnih derivata u količini od 10% od ukupne količine koju su uvezli prethodne godine. Pod pojmom “veliki kupac”, u našim okolnostima, smatraju se uvoznici koji su u 2009. godini uvezli najmanje 10.000 tona naftnih derivata.

Tabela 3.1.1. Potrošnja derivata nafte u Federaciji BiH u 2017. godini

DERIVATI NAFTE (tona-t)	PLAN 2017. GODINE	REALIZACIJA 2016. GODINE	PLAN 2016. REAL. 2015. [%]
A.PROIZVODNJA	0	0	0
B. UVOZ I MEĐUENTITETSKA TRGOVINA	960.000	968.769	0,99
B.1. UVOZ-IZVOZ	730.000	741.871	0,98
Gorivo za Otto-motore i mlazne motore	122.000	120.254	1,01
Gorivo za Diesel motore	523.000	525.280	1,00
LUEL	30.000	37.994	0,79
Ostala loživa ulja	16.000	16.442	0,97
Teški derivati	9.000	8.741	1,03
Specijalni proizvodi	30.000	33.160	0,90
B.2. MEĐUENTITETSKA TRGOVINA	220.000	216.888	1,01
Nabavka iz Rafinerije Bosanski Brod	220.000	216.888	1,01
C.POTROŠNJA	960.000	949.826	1,00
<i>Direktni potrošači</i>	92.000	93.526	0,96
Rudnici uglja i ostali ind. objekti	88.560	89.100	0,99
Termoelektrane	3.440	4.426	0,78
DISTRIBUCIJA	858.000	856.299	1,00
(A+B)-C. RAZLIKE	0	8.934	

Izvor: Federalno Ministarstvo energije rudarstva i industrije (FMERI)

4. PRIRODNI GAS

4.1. Pokazatelji za 2016. godinu i plan za 2017. godinu

Prirodni gas se uvozi iz Ruske Federacije, a uvezene količine se očitavaju u Mjerno-regulacionoj stanici Karakaj (Zvornik). Potrošače Federacije Bosne i Hercegovine snabdjeva "BH – Gas"d.o.o. Sarajevo, a ulazne količine i kontrola kvaliteta se očitavaju u Mjerno-regulacionoj stanici Starić u Kladnju.

U Tabeli 4.1. trebao je biti pregled planiranih/uvezenih količina prirodnog gasa po potrošačima u Kantonu u 2016. godini i plan potreba za 2017. godinu. Tačne pokazatelje Federacije BiH (Kantona) količina prirodnog gasa realizovanih u 2015. godini i planiranih u 2016. godini nismo uspjeli dobiti, i pored svih nastojanja.

Tabela 4.1. Prirodni gas

Prirodni gas	2016. godina			2017. godina	
	Plan [1000 Sm ³]	Realizacija [1000 Sm ³]	Real. '16. Plan '16. [%]	Plan [1000 Sm ³]	Plan '17. Real. '16. [%]
Ukupno		38.203		36.856	96,47

Izvor:Federalno Ministarstvo za energiju, rudarstvo i industriju (FMERI)

Napomena: mjerna jedinica [Sm³] - standardni metar kubni označava zapreminu od jednog metra kubnog pri temperaturi od 15 °C i pritisku od 1.013,25 [mbar].

Upoređivanjem realizacije uvoza gasa u dosadašnjem periodu vidi se da je planirana potrošnja prirodnog gasa u poslednjih nekoliko godina iskazana u jednakoj mjeri u odnosu na prethodnu godinu.

4.2.Realizacija planiranog

Ukupno količine potrošenog prirodnog gasa u Federaciji BiH, u 2016. godini, iznose 164.181[1000 Sm³]. Od toga, u Zeničko-dobojskom kantonu, ostvarena je potrošnja prirodnog gasa u ukupnoj količini 38.203 [1000 Sm³].

Bitno je napomenuti da u Bosni i Hercegovini, a time ni na području Zeničko-dobojskog kantona, nema proizvodnje prirodnog gasa i sva snabdjevanja zasnovana su na uvozu, i to od jednog snabdjevača /GAZ –Export iz Ruske Federacije/.

Tabela 4.2. Struktura potrošnje prirodnog gasa u 2016. godini

Direktni potrošač	Plan 2016. godina [1000 Sm ³]	Realizacija 2016. godina [1000 Sm ³]	Real. '16. Plan '16. [%]
"Arcelor Mittal"d.d Zenica		31.395	
Tvornica cementa "Kakanj" d.d. Kakanj		554	
"CIMOS" d.d. Zenica		219	
"IGM"d.o.o. Visoko		166	
Ukupno potrošači		32.334	
Distributer "VisokoEkoenergija"		5.869	
Ukupno		38.203	

Izvor:Federalno Ministarstvo za energiju, rudarstvo i industriju (FMERI)

4. 3. Plan potreba

Na osnovu iskazanih potreba potrošača, u Kantonu će biti potrebno u 2017. godini obezbijediti cca 36.856 [1000 Sm³] prirodnog gasa.

Tabela 4.3. Plan potreba potrošača prirodnog gasa za 2017. godinu

Direktni potrošač	Plan 2017. godina [1000 Sm ³]	Realizacija 2016. godina [1000 Sm ³]	Plan`17. Realizacija`16. [%]
„Arcelor Mittal” d.d. Zenica	30.400	31.395	96,83
Tvornica cementa „Kakanj” d.d. Kakanj	545	554	98,37
„CIMOS” d.d. Zenica	280	219	127,85
„IGM” d.o.o. Visoko	240	166	144,57
Ukupno potrošači	31.456	32.334	97,28
Distributer „VisokoEkoenergija”	5.400	5.869	92,00
UKUPNO	36.856	38.203	96,47

Izvor: Federalno Ministarstvo za energiju, rudarstvo i industriju (FMERI)

Plan uvoza za 2017. godinu urađen je na osnovu iskazanih potreba potrošača i distributera. Svi direktni potrošači na području Zeničko-dobojskog kantona su planirali potrošnju (uvoz) gasa u 2017. godini, na nivou potrošnje iz ranijih godina. Tako je distributer „VisokoEkoenergija” Visoko planirao smanjenje potrošnje u 2017. godini za 8%, u odnosu na realizaciju u 2016. godini, a „Arcelor Mittal” d.o.o. Zenica je planirao 3 % manju potrošnju u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu.

4.3.1. Poređenje potrošnje prirodnog gasa po godinama /izražene u [1000 Sm³]/

	Potrošnja (realizovano) 2014. godina	Potrošnja (realizovano) 2015. godina	Potrošnja (realizovano) 2016. godina
<i>prirodni gas</i>	45.275		38.203

4.3.2. poređenje planiranih i realizovanih količina prirodnog gasa po godinama /izražene u [1000 Sm³]/

	2014. godina		2015. godina		2016. godina	
	planirano	realizovano	planirano	realizovano	planirano	realizovano
<i>prirodni gas</i>	59.462	45.275	43.735			38.203

Osnovne pretpostavke za realizaciju planiranog su, prvenstveno uspješni završetak pregovora o dugu prema isporučiocu iz Ruske Federacije, za isporučeni gas u periodu 1991-1995.godina, koji iznosi 104,81 mil.USD (5\$ na svakih 1.000 Sm³ prirodnog gasa isporučenih u BiH).

Početak 2009. godine i obustava isporuke gasa prema zemljama Evrope, među kojima je i Bosna i Hercegovina, najslikovitije prikazuju našu zavisnost od ovog energenta.

Potpisani ugovori o transportu gasa sa ino-transporterima (MOL Mađarska, NIS-GAS Srbija), kontinuirano praćenje uvoznih količina, kvaliteta, transporta i potrošnje, jesu bitan dio plana.

Posebno je bitno napomenuti da u Bosni i Hercegovini, a time ni na području Zeničko-dobojskog kantona,

- nema proizvodnje prirodnog gasa,
- sva snabdjevanja zasnovana su na uvozu,
- sav uvoz je od jednog snabdjevača,
- ne postoje vlastita skladišta,
- ne postoje iznajmljena skladišta;

Federalna Vlada je na sjednici održanoj 02.07.2014. godine utvrdila Prijedlog zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine kojim se uređuju strategija, politika i planiranje razvoja gasnog sektora, učesnici u gasnom sektoru, pravila i uslovi za obavljanje energetskih djelatnosti u sektoru prirodnog gasa, razdvajanje djelatnosti i funkcionisanje gasnog sektora, operatori sistema, pristup treće strane sistemu za prirodni gas, tržište gasom i regulisanje tržišta.

Navedeni Prijedlog Zakona nije usvojio Federalni Parlament.

5. REKAPITULACIJA

Osnovni pokazatelji, prikazani u Informaciji, što predstavljaju potrošnju energije i energenata na području Zeničko-dobojskog kantona u 2016. godini u odnosu na planirane energetske potrebe u 2017. godini su sljedeći:

Tabela 5.1. Pregled i plan energetske potrebe na području Kantona

	Realizacija 2015. godina	Realizacija 2016. godina	Real. '16. Real. '15. [%]	Plan 2017. godina	Plan '17. Real. '16. [%]
ele. energija proizvodnja	2.096.150,7 [MWh]	2.219.420,00 [MWh]	105,88	2.718.670,00 [MWh]	122,49
ele. energija potrošnja	735.485,48 [MWh]	736.544,69 [MWh]	100,14	747.101,76 [MWh]	101,43
ugalj	1.747.443,98[t]	1.817.380,68[t]	104,00	2.475.441,00[t]	136,20
prirodni gas		38.203 [1000 Sm³]		36.856,00 [1000 Sm³]	96,47

Izvor: "Elektrodistribucija Zenica" Zenica, rudnici uglja na području Kantona, FMERI;

MINISTAR

Zlatko Jelić dipl.ecc.